

ОСВІТНЯ АГЕНЦІЯ МІСТА КИЄВА

СТАТИСТИЧНА ДОВІДКА ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ
СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ
«ДУМКА РЕСПОНДЕНТІВ ЩОДО
ВПРОВАДЖЕННЯ
Е-ПІДРУЧНИКІВ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС»

Київ 2018

Зміст

Вступ.....	2
1. Методологія дослідження	2
2. Результати дослідження	4
2.1. Компетентність учителів з питань інформаційно-комунікаційних технологій	4
2.2. Організаційні умови запровадження елементів е-навчання в школі.....	7
2.3. Умови ефективності запровадження елементів е-навчання в школі.....	12
2.4. Недоліки в запровадженні е-підручників.....	19
2.5. Психолого-педагогічні умови запровадження елементів е-навчання.	22

Вступ

Соціологічне дослідження «Думка респондентів щодо впровадження е-підручників у освітній процес» відображає стан дослідно-експериментальної роботи «Організаційні, психолого-педагогічні умови впровадження елементів е-навчання в школі» у тих закладах освіти, які долучилися до проекту в грудні 2017 року.

Проект виконується відповідно до наказу Департаменту освіти і науки, молоді та спорту № 757 від 13.09.2016 року «Про організацію дослідно-експериментальної роботи «Організаційні, психолого-педагогічні умови впровадження елементів е-навчання в школі» у загальноосвітніх навчальних закладах».

Науковий керівник проекту – Воротникова І.П., доцент кафедри методики природничо-математичної освіти та технологій, старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії експериментальної педагогіки та педагогічних інновацій Інституту післядипломної педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук.

Соціологічне дослідження «Думка респондентів щодо впровадження е-підручників в освітній процес» проводилося ОСВІТНЬОЮ АГЕНЦІЄЮ МІСТА КИЄВА з 13 по 22 лютого 2018 року. У дослідженні взяли участь 12 закладів загальної середньої освіти міста Києва. Кількість респондентів становила 505 осіб, із них 90 учителів; 198 учнів 5-х класів; 217 батьків.

1. Методологія дослідження

Об'єкт дослідження – використання ІКТ в освітньому процесі.

Предмет дослідження – думка респондентів щодо впровадження е-підручників в освітній процес.

Мета дослідження: визначити організаційні, психолого-педагогічні умови впровадження елементів е-навчання в школі.

Завдання дослідження:

1. Вивчити організаційні умови щодо впровадження е-підручників в освітній процес.

2. Дослідити психолого-педагогічні умови запровадження елементів е-навчання.

3. Дослідити ефективність упровадження елементів е-навчання в школі.

Як метод дослідження було вибрано анкетне опитування батьків, учителів, учнів 5-х класів закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) міста Києва.

У рамках дослідження обстеженню підлягали всі державні ЗЗСО, що є учасниками проекту. Зокрема 12 загальноосвітніх навчальних закладів міста Києва:

1. Гімназія № 315
2. Київська інженерна гімназія
3. Спеціалізована школа I-III ступенів № 23
4. Ліцей № 208
5. Спеціалізована школа-інтернат № 14
6. Ліцей № 198 «ЕКО»
7. Гімназія біотехнологій № 177
8. НВК «Школа I-II ступенів - ліцей № 38 ім. В.М. Молчанова»
9. Ліцей «Голосіївський» № 241
10. Навчально-виховний комплекс № 240 «Соціум»
11. Спеціалізована школа № 47 імені А.С. Макаренка
12. Гімназія № 107 «Введенська»

Дослідження проходило в режимі онлайн-анкетування за Інтернет-посиланням:

для учителів: <https://monitoring.in.ua/questionnaire/1523634738>

для учнів: <https://monitoring.in.ua/questionnaire/2114840515>

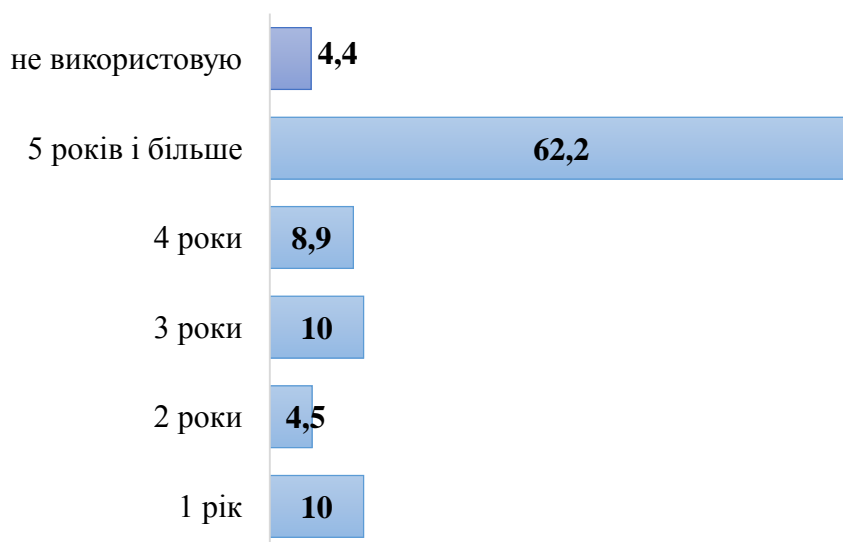
для батьків: <https://monitoring.in.ua/questionnaire/3736680966>

2. Результати дослідження

2.1. Компетентність учителів з питань інформаційно-комунікаційних технологій

Понад 60% учителів, закладів освіти, що є учасниками дослідно-експериментальної роботи з грудня 2017 року, використовують ІКТ в освітньому процесі понад 5 років. Не використовують засоби інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у своїй педагогічній діяльності 4,4% учителів (діаграма 1).

Діаграма 1. Розподіл відповідей учителів на запитання: «Як давно Ви використовуєте засоби інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у педагогічній діяльності?», %

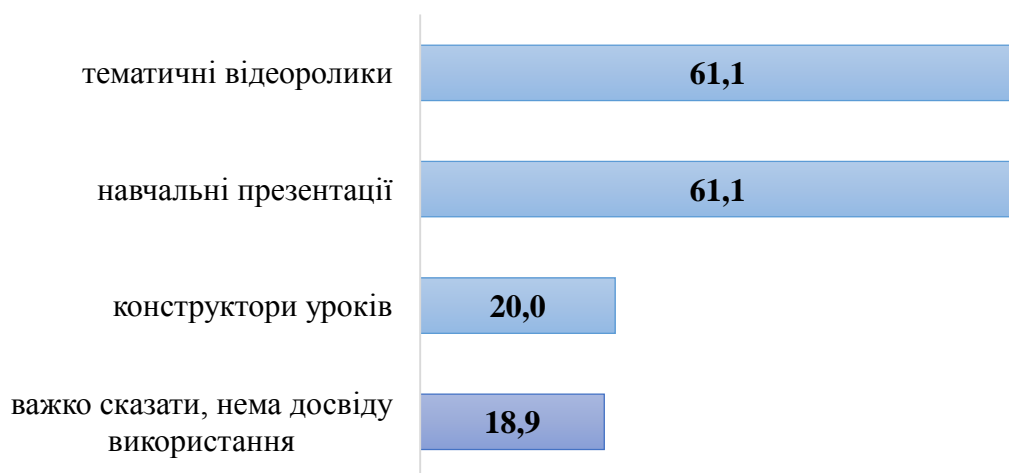
Самооцінку щодо рівня володіння комп'ютерними технологіями наведено на діаграмі 2. Найкраще вчителі володіють технологіями пошуку інформації в Інтернеті (85,6%), роботи з електронною поштою (74,7%) в текстовому редакторі (72,4%), з файловою системою (71,8%), створення презентацій (57,0%). Більшість учителів відчуває себе початківцем при створенні, Web-сайту (67,5%), блогу (51,9%), встановленні необхідного програмного забезпечення (41,2%).

Діаграма 2. Розподіл відповідей учителів на запитання: «Оцініть, будь ласка, свій рівень володіння комп'ютерними технологіями?», %

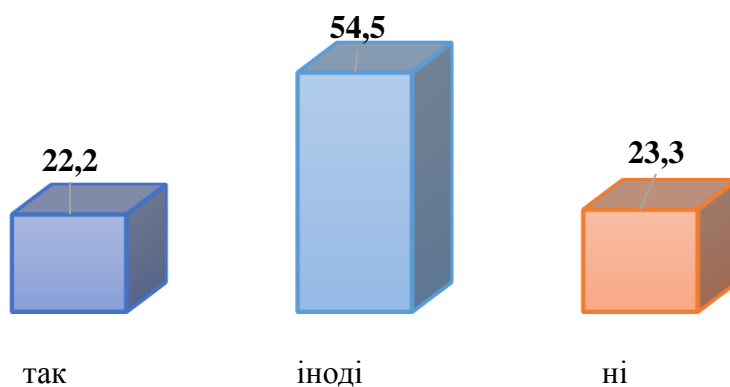
На уроках з е-підручниками більшість учителів в електронному форматі використовують тематичні відеоролики (61,1%) та навчальні презентації (61,1%), (діаграма 3). У кожного п'ятого вчителя, що брали участь у дослідженні, немає досвіду використання на уроках з е-підручниками розробок в електронному форматі.

Діаграма 3. Розподіл відповідей учителів на запитання: «Які розробки в електронному форматі Ви використовували на уроках з е-підручниками?», %

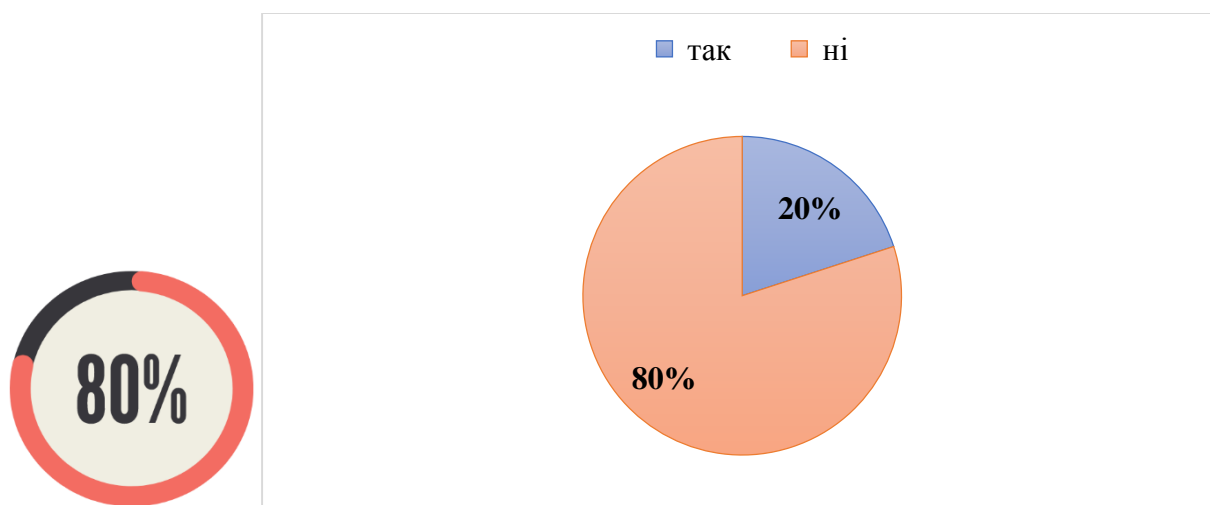
Більше половини вчителів іноді, з деяких питань потребують консультації фахівця в опануванні е-підручника. Кожний четвертий учитель не може самостійно опанувати е-підручник та потребує допомоги (22,2%), (діаграма 4).

Діаграма 4. Розподіл відповідей учителів на запитання: «Чи потрібні Вам консультації фахівця в опануванні е-підручника?», %

Кожен п'ятий учитель має напрацьовані, власні розробки для е-підручника (діаграма 5).

Діаграма 5. Розподіл відповідей учителів на запитання: «Чи є у Вас напрацьовані, власні розробки для е-підручника?», %

2.2. Організаційні умови запровадження елементів е-навчання в школі

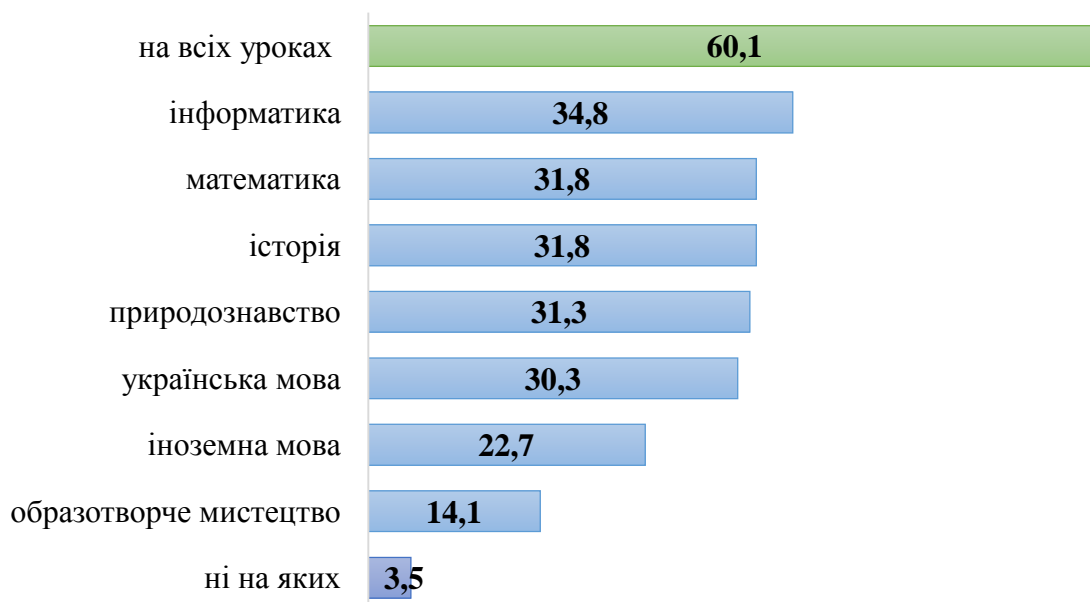
На думку батьків (36,4%), найбільш доцільно навчатися за допомогою електронних підручників з 5-го класу (діаграма 6).

Діаграма 6. Розподіл відповідей батьків на запитання: «На Вашу думку, коли найбільш доцільно переходити на електронні підручники в школі?», %

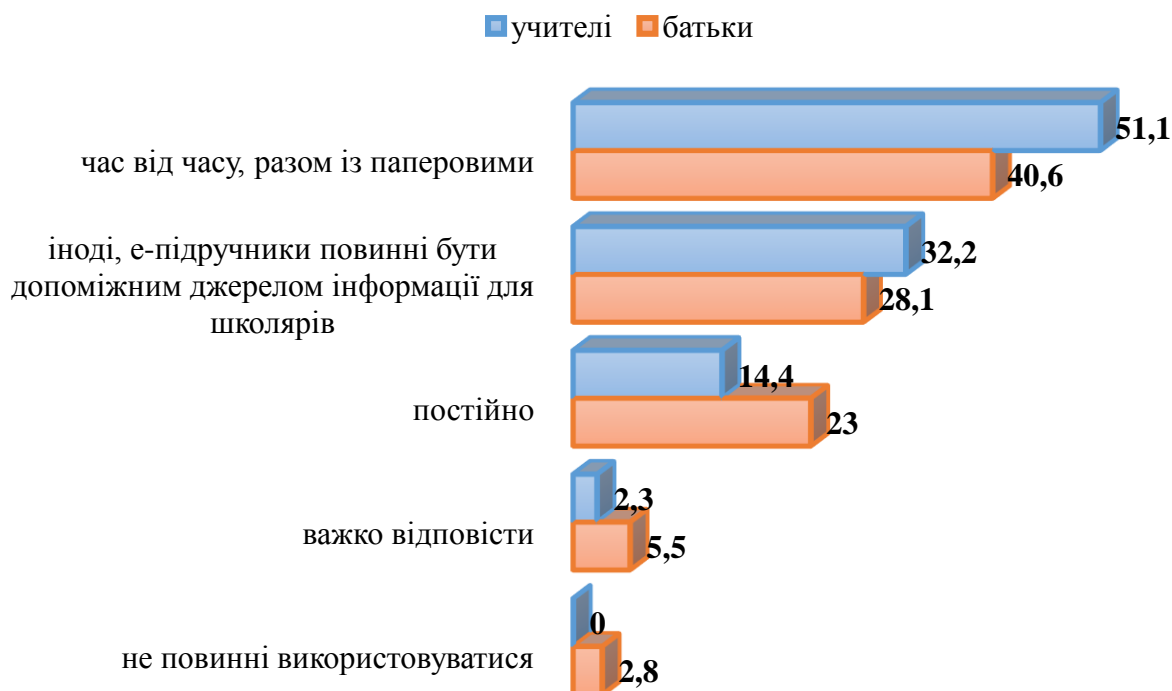
Учні вважають, що працювати з е-підручником можна на всіх уроках (60,1%) (діаграма 7).

Діаграма 7. Розподіл відповідей учнів на запитання: «Під час яких уроків ти хотів би використовувати е-підручник?», %

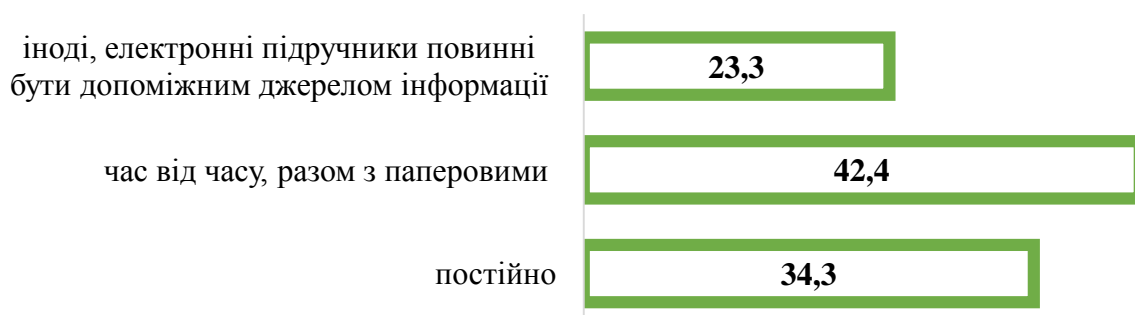
Половина вчителів висловились за використання е-підручників разом із паперовими, час від часу. Їх підтримало 42,4% учнів (діаграма 9) та 40,6 % батьків. Майже 3% батьків вважають, що е-підручники взагалі не потрібно використовувати в навчанні (діаграма 8).

Діаграма 8. Розподіл відповідей респондентів на запитання: «Як часто слід використовувати е-підручники в освітньому процесі?», %

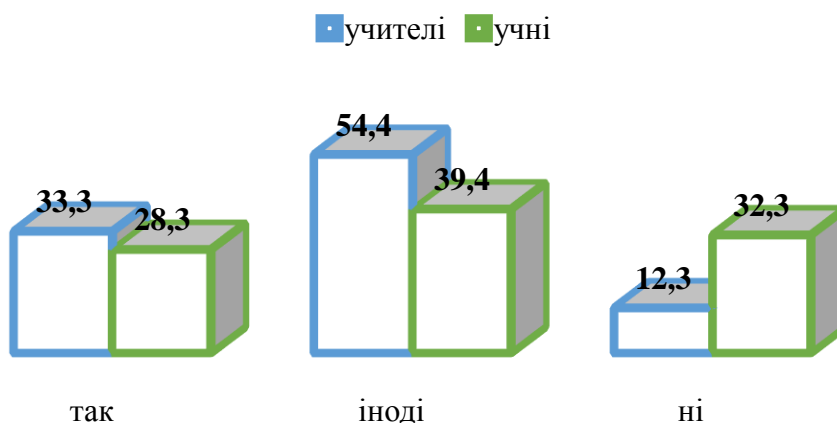
Третина учнів висловилися за впровадження е-підручників на постійній основі. П'ята частина вважає, що електронні підручники повинні бути допоміжним джерелом інформації та тільки іноді використовуватися у процесі навчання діаграма 9.

Діаграма 9. Розподіл відповідей учнів на запитання: «Наскільки часто треба використовувати електронні підручники в навчально-виховному процесі?», %

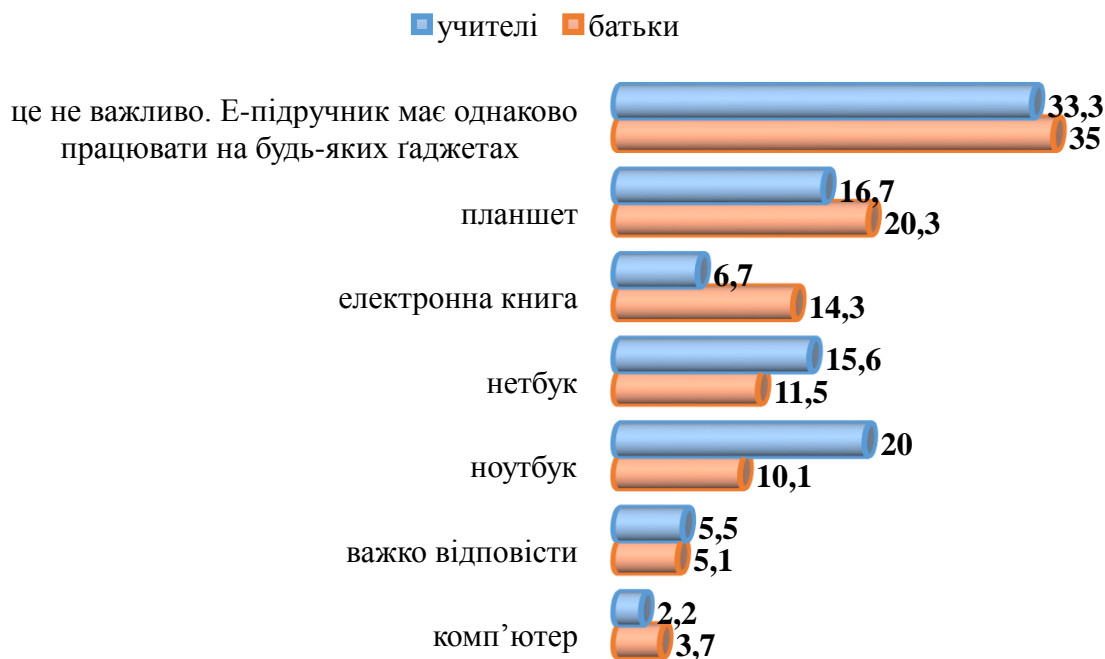
Половина вчителів (54,4%) вважає, що під час практичних, контрольних робіт доцільніше використовувати тільки іноді е-підручник. Їх підтримала третина учнів (діаграма 10).

Діаграма 10. Розподіл відповідей респондентів на запитання: «Чи є потреба використовувати е-підручник під час проведення практичних, контрольних робіт?», %

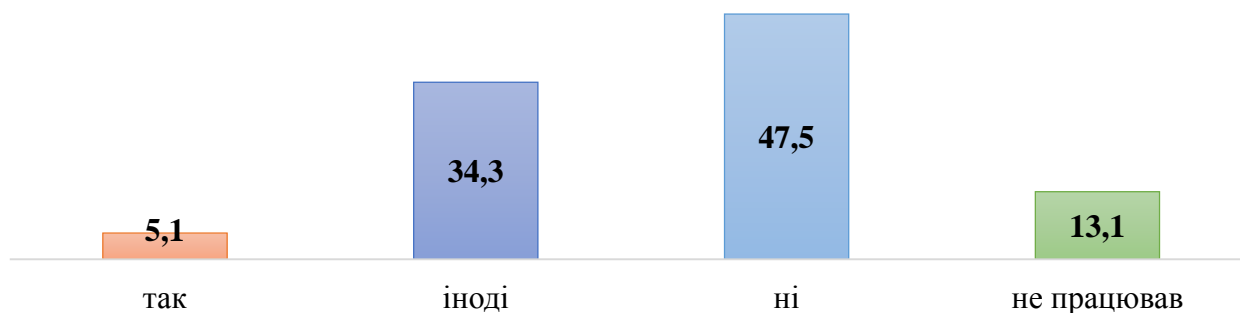
Е-підручник має однаково працювати на будь-яких гаджетах – так вважає третина вчителів та 35,0% батьків (діаграма 11). Кожний п'ятий із батьків та 16,7% учителів зазначили, що зручніше працювати з е-підручниками на планшеті, та кожен п'ятий учитель, що на ноутбуку.

Діаграма 11. Розподіл відповідей респондентів на запитання: «Як Ви вважаєте, на якому пристрої зручніше працювати з е-підручниками?», %

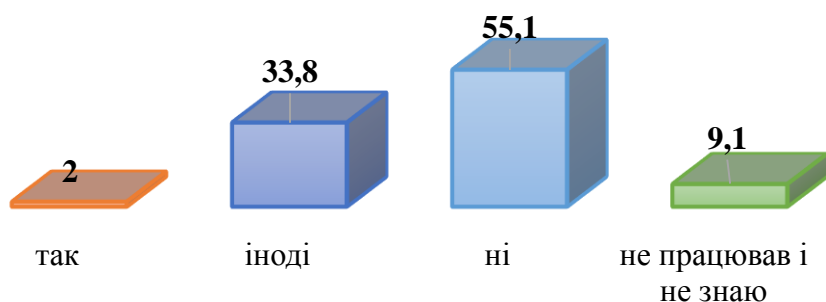

Майже половина учнів не має труднощів під час роботи з е-підручником (діаграма 12), їм не потрібна допомога дорослих (діаграма 13). У третини учнів іноді виникають труднощі при роботі з е-підручником.

Діаграма 12. Розподіл відповідей учнів на запитання: «Чи виникають труднощі при роботі з е-підручником?», %

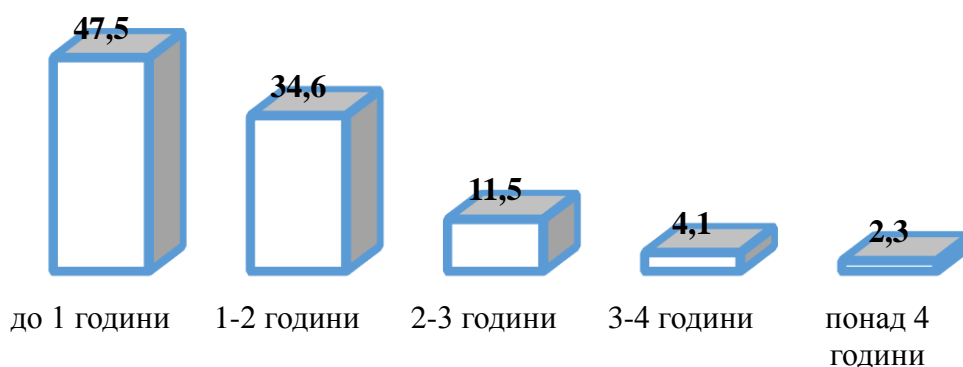

Діаграма 13. Розподіл відповідей учнів на запитання: «Чи потрібна тобі допомога дорослого під час використання е-підручника?», %

Учні зазвичай працюють з е-підручником удома не більше години (47,5%) (діаграма 14).

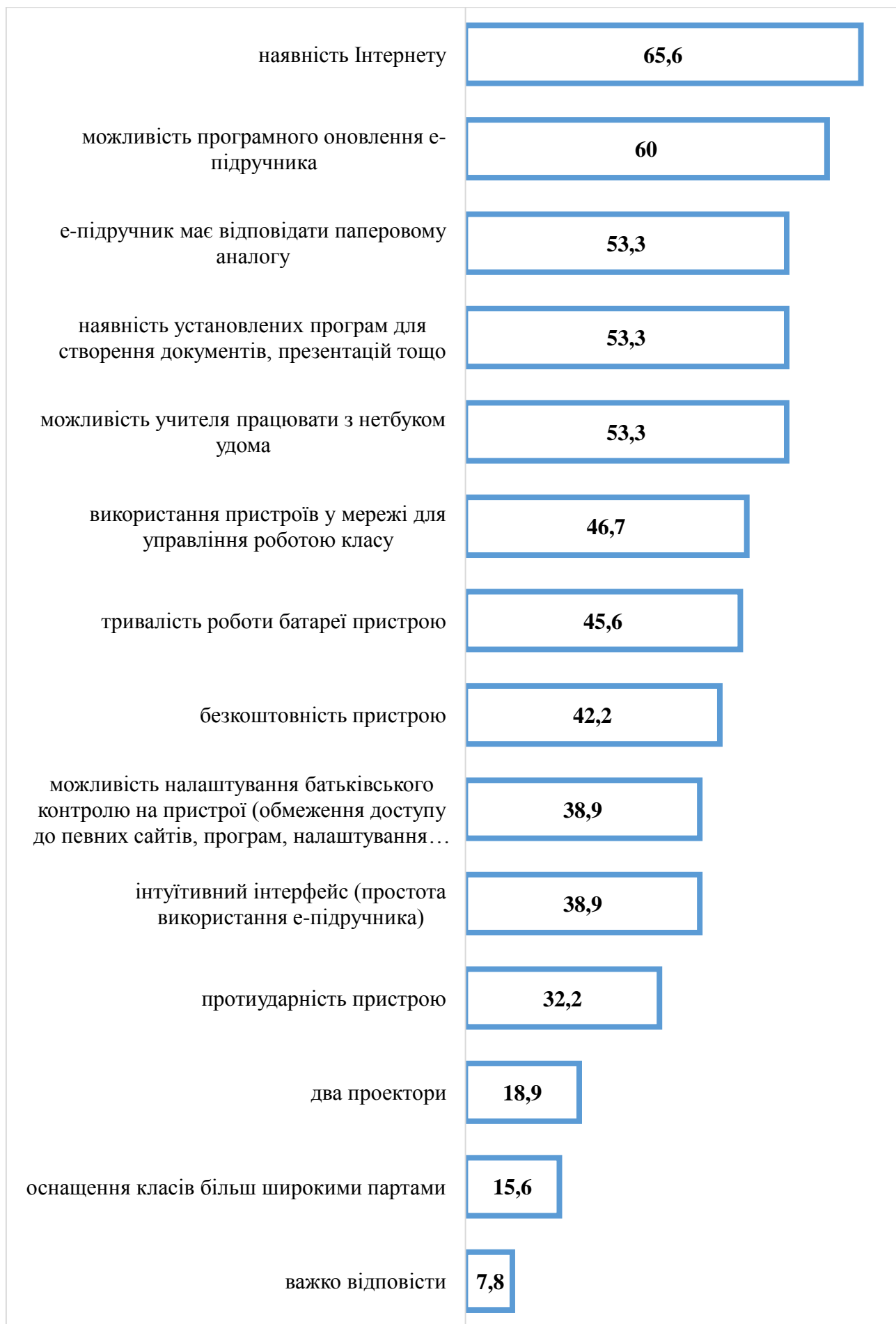
Діаграма 14. Розподіл відповідей батьків на запитання: «Скільки часу Ваша дитина витрачає для роботи з е-підручником удома?», %

2.3. Умови ефективності запровадження елементів е-навчання в школі.

Основними умовами ефективного впровадження в освітній процес е-підручника, на думку вчителів, є наявність Інтернету (65,6%); можливість програмного оновлення (60,0%); відповідність паперовому аналогу (53,3%); наявність установлених програм для створення документів, презентацій (53,3%); можливість учителя працювати з нетбуком вдома (53,3%), діаграма 15.

Діаграма 15. Розподіл відповідей учителів на запитання: «На Вашу думку, які основні умови ефективного використання е-підручника під час уроків?», %

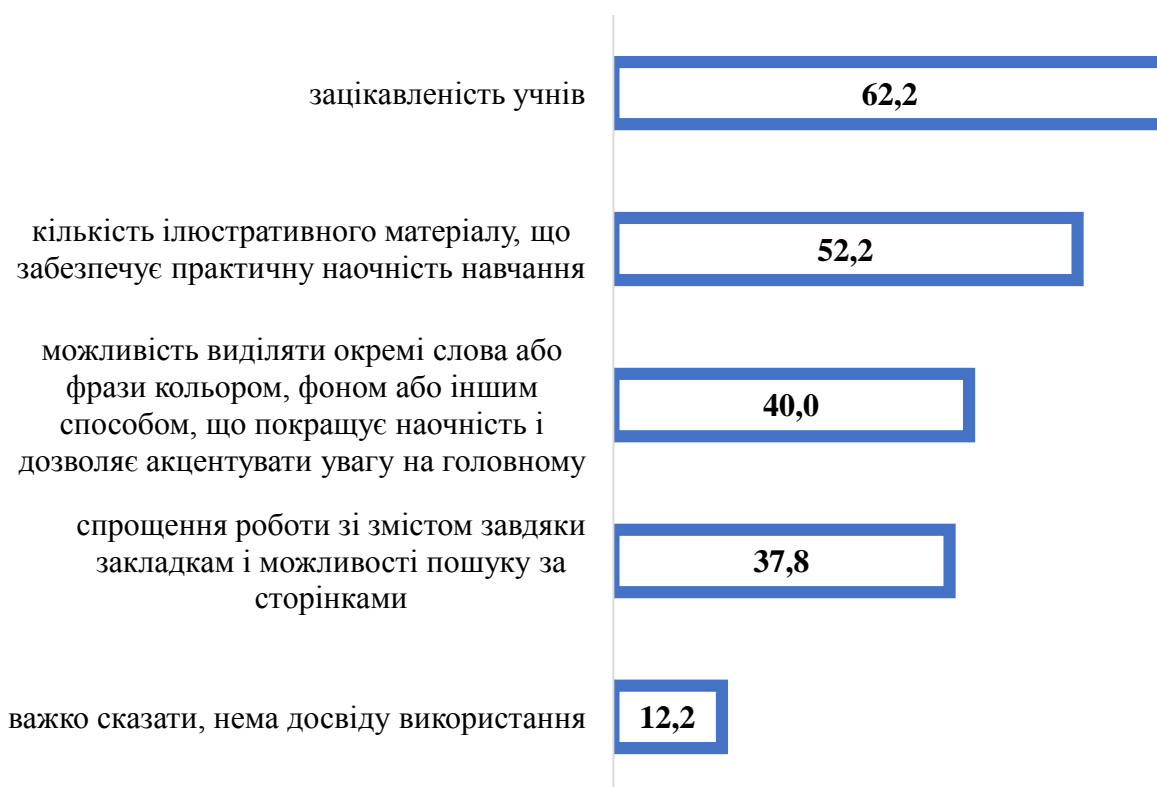
Переваги використання е-підручників, на думку вчителів, це –

- зацікавленість учнів (62,2%),
- кількість ілюстративного матеріалу, що забезпечує практичну наочність навчання (52,2%).

Кожний десятий учитель, що брав участь у дослідженні, не має досвіду використання е-підручників (діаграма 16).

Відповідаючи на відкриту частину цього запитання, учителі додали, що серед переваг використання е-підручників – можливість творчого пошуку учителя та покращення освітнього процесу.

Діаграма 16. Розподіл відповідей учителів на запитання: «Які переваги використання е-підручників?», %

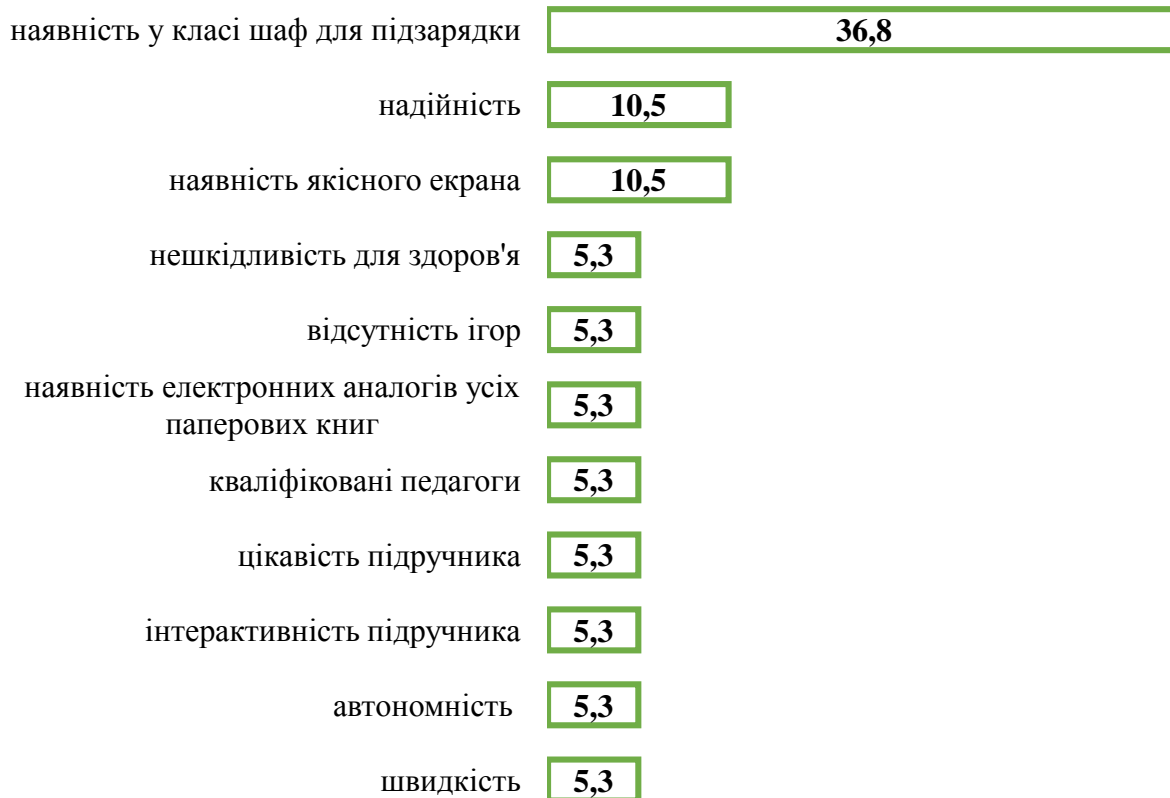

Батьки вважають, що запорукою ефективного використання е-підручника є мультимедійність (відео, аудіо, текст, графіка) (62,7%), легкість у налаштуванні під користувача (колір, масштаб та ін.) (53,9%), інтуїтивний інтерфейс (простота використання е-підручника) (50,2%) діаграма 17.

Діаграма 17. Розподіл відповідей батьків на запитання: «На Вашу думку, які основні умови ефективного використання е-підручника?», %

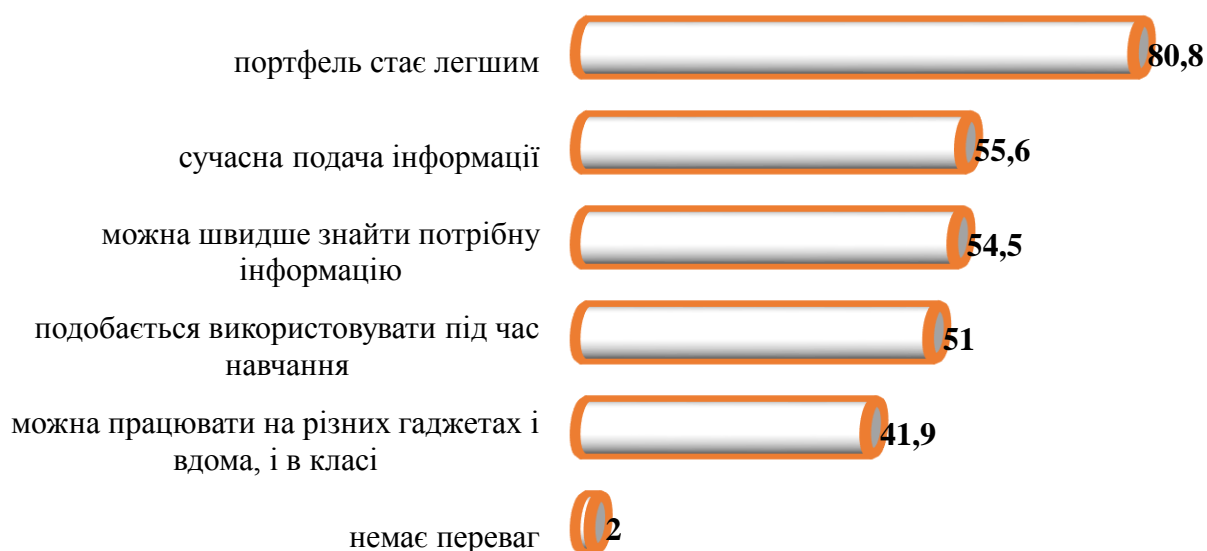

умови ефективного використання е-підручника (відповіді на відкриту частину запитання)

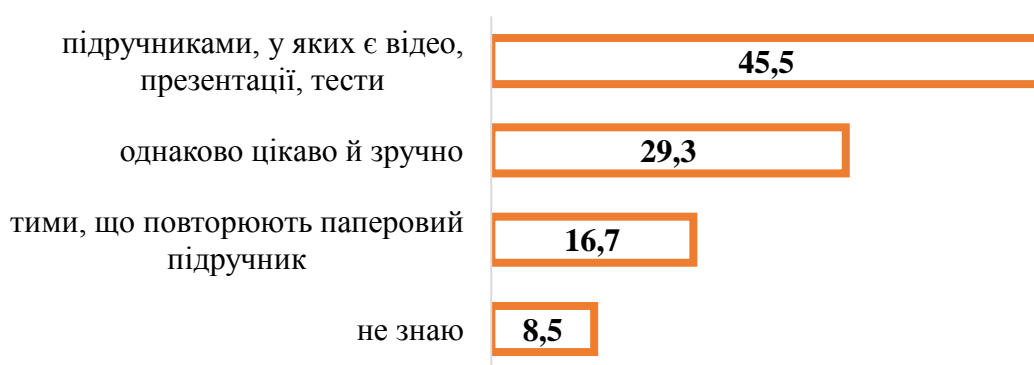
Учням подобається використовувати тому, що портфель стає легшим (80,8%), сучасна подача інформації (55,6%) та її можна швидше знайти (54,5%), діаграма 18. Відповідаючи на відкриту частину запитання, учні вважають перевагою наявність калькулятора, можливість навчитися комп'ютерного програмування та використання для власних потреб на перервах.

Діаграма 18. Розподіл відповідей учнів на запитання: «Які переваги e-підручника?», %

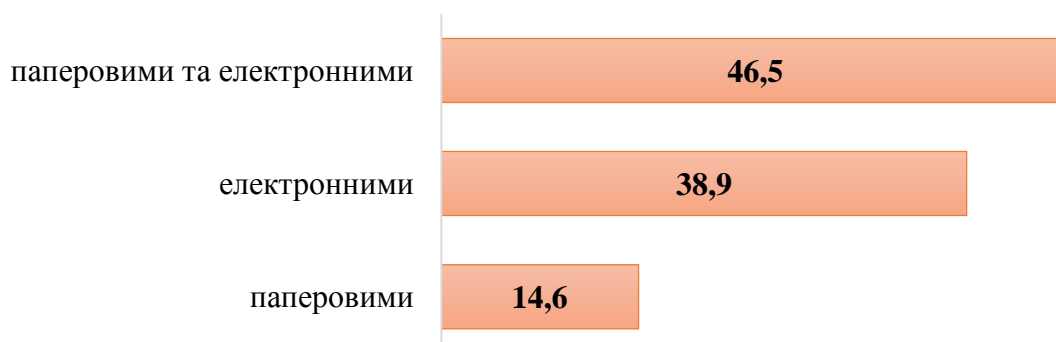
Учням зручніше працювати з e-підручниками, у яких є відео, презентації, тести (45,5%). Майже третині учнів однаково цікаво й зручно працювати з будь-якими e-підручниками (29,3%) (діаграма 19).

Діаграма 19. Розподіл відповідей учнів на запитання: «З якими e-підручниками тобі зручніше працювати?», %

Майже половині учнів подобається працювати одночасно з паперовими та електронними підручниками. Хоча учні охоче б працювали з електронними підручниками (38,9%), ніж паперовими (14,6%) (діаграма 20).

Діаграма 20. Розподіл відповідей учнів на запитання: «З якими підручниками тобі більше подобається працювати?», %

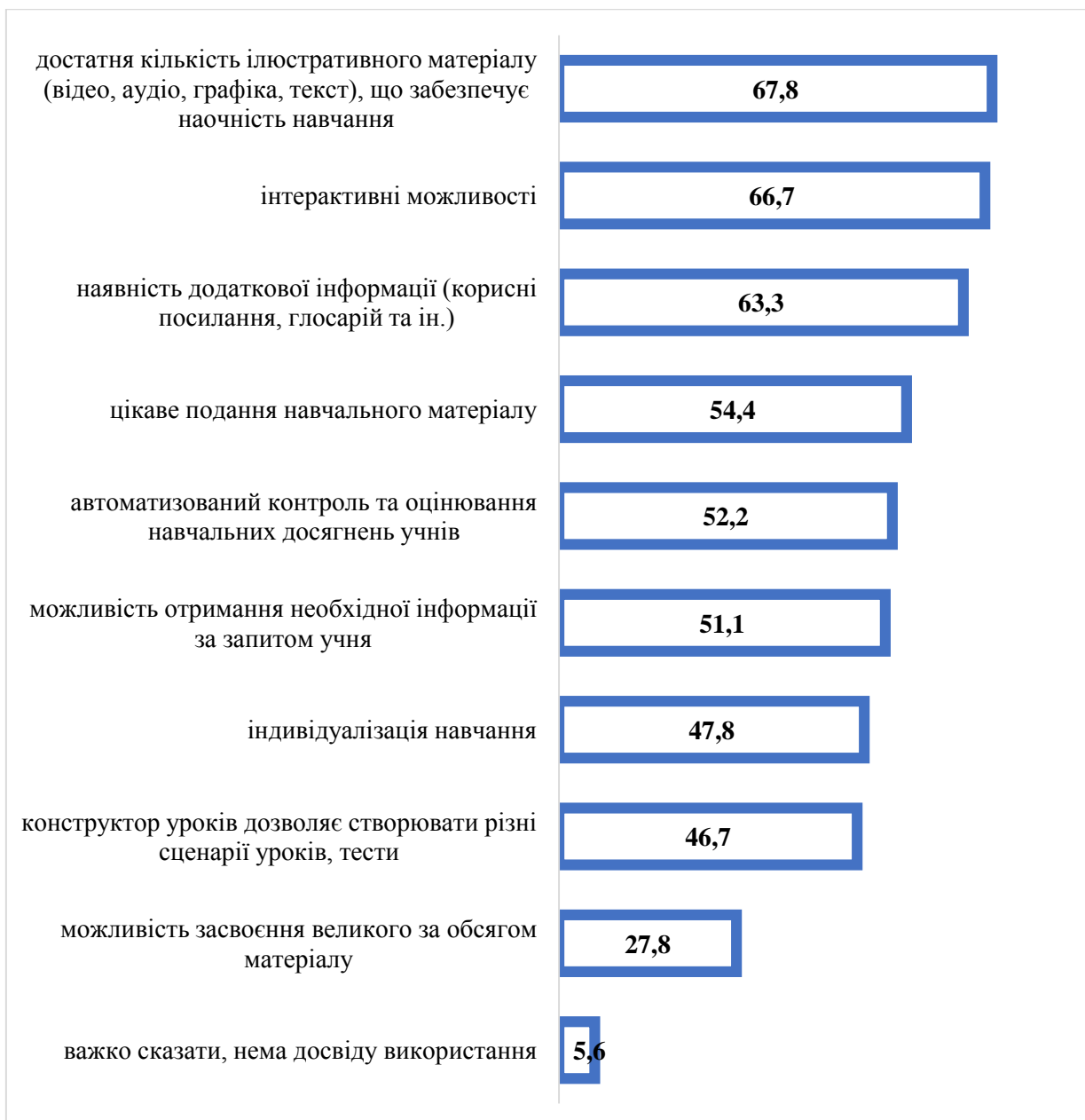

На думку вчителів, переваги мультимедійних е-підручників – це

- достатня кількість ілюстративного матеріалу (відео, аудіо, графіка, текст), що забезпечує наочність навчання (67,8%);
- інтерактивні можливості (66,7%);
- наявність додаткової інформації (корисні посилання, глосарій та ін.) (63,3%);
- цікаве подання навчального матеріалу (54,4%);
- автоматизований контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів (52,2%);
- можливість отримання необхідної інформації за запитом учня (51,1%).

У 5,6% учителів немає досвіду використання мультимедійних е-підручників (діаграма 21).

Діаграма 21. Розподіл відповідей учителів на запитання: «Які переваги мультимедійних е-підручників?», %

2.4. Недоліки в запровадженні е-підручників

Основні недоліки роботи з е-підручниками, на думку вчителів:

- навчальний заклад не забезпечено шафами для зберігання та зарядки нетбуків (45,6%);
- не всі паперові підручники мають аналог (45,6%);
- учні відволікаються, заходячи в інші програми (37,8%);
- немає єдиної бази навчально-методичних матеріалів (33,3%).

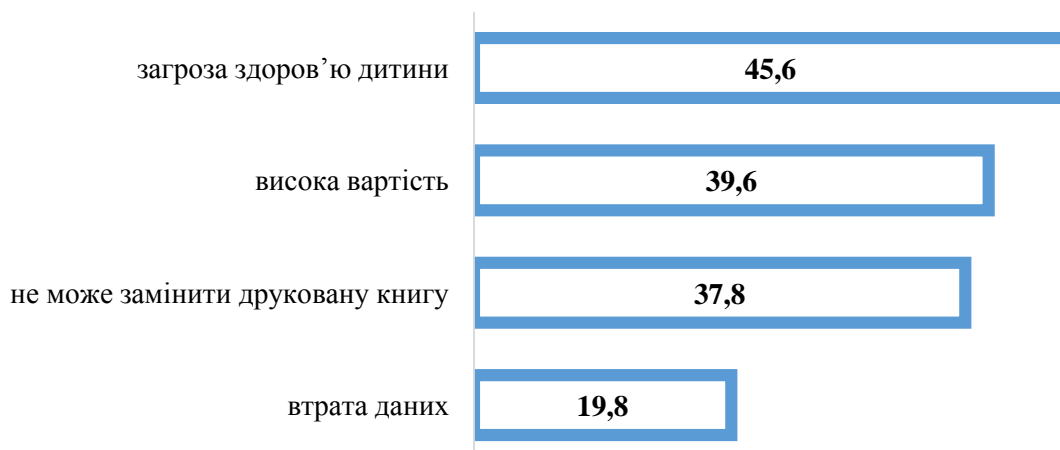
Відповідаючи на відкриту частину запитання, учителі ще раз наголосили на відсутності шаф для зберігання та зарядки нетбуків (діаграма 22).

Діаграма 22. Розподіл відповідей учителів на запитання: «Які недоліки роботи з е-підручниками?», %

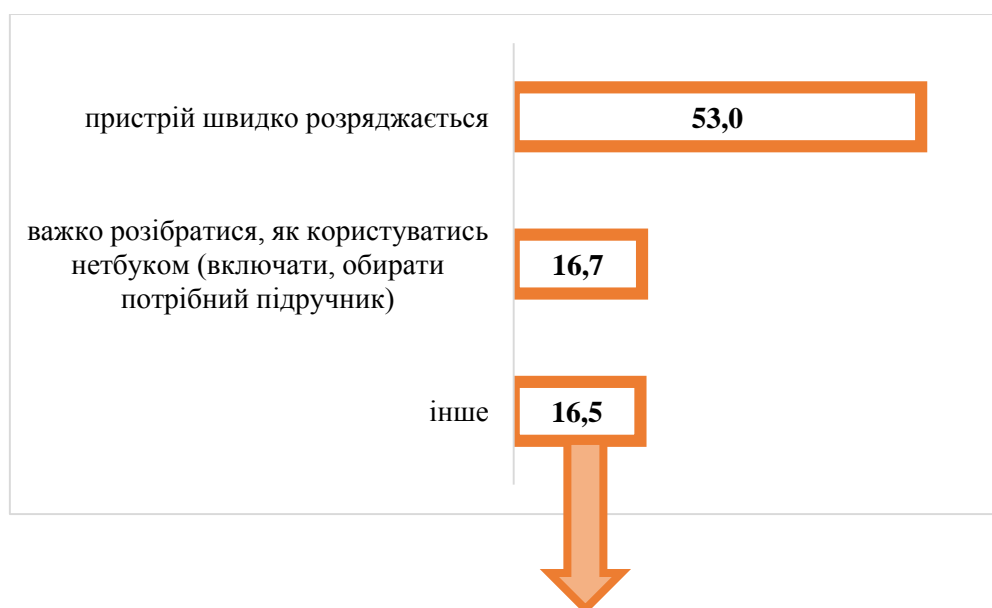
Недоліками е-підручника, на думку батьків, є: загроза здоров'ю дитини (45,6%); висока вартість (39,6%); неможливість замінити друковану книгу (37,8%) (діаграма 23).

Діаграма 23. Розподіл відповідей батьків на запитання: «На Вашу думку, які недоліки е-підручника?», %

Більшість учнів розібралася, як користуватись нетбуком (умикати, обирати потрібний підручник). Нарікання учнів викликає те, що пристрій швидко розряджається (53,0%). (діаграма 24). Відповідаючи на відкриту частину запитання, учні вважають, що недоліків немає, проте частина учнів немає досвіду з його використання.

Діаграма 24. Розподіл відповідей учнів на запитання: «Які недоліки використання нетбуків під час уроків?», %

**недоліки використання нетбуків під час уроків,
(відкрита частина запитання), %**

Недоліками е-підручника є те, що тривале читання тексту з екрана викликає втому (72,2% учителів; 38,4% учнів) та псує зір (58,5% учнів; 45,5% учителів) (діаграма 25). Кожний п'ятий учень вважає, що е-підручник не має недоліків. Відповідаючи на відкриту частину запитання, вчителі наголосили – на відсутності шаф для зарядки.

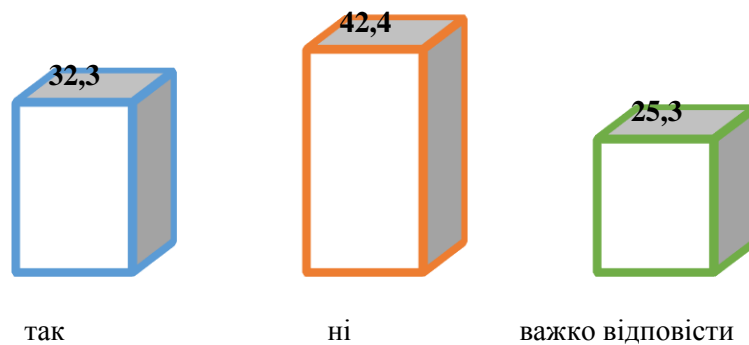
Діаграма 25. Розподіл відповідей респондентів на запитання: «Які недоліки е-підручника?», %

2.5. Психолого-педагогічні умови запровадження елементів е-навчання.

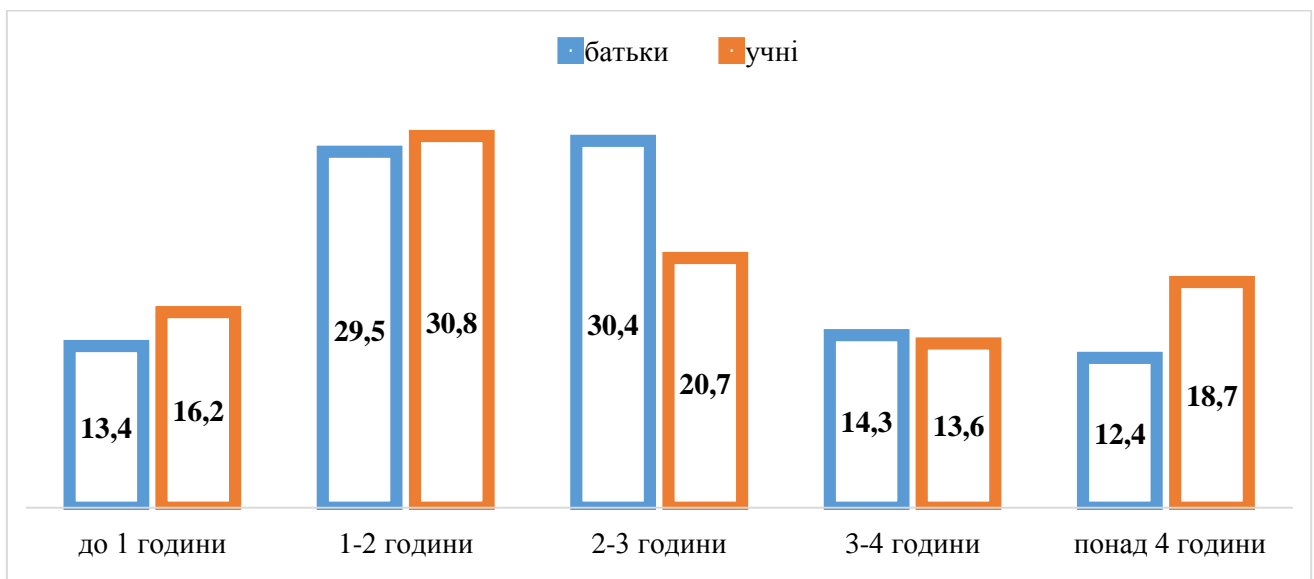
Третина батьків вважає, що, навчаючись за е-підручником, дитина стала проводити за комп'ютером (чи іншим гаджетом) більше часу (діаграма 26).

Діаграма 26. Розподіл відповідей батьків на запитання: «Чи більше часу Ваша дитина стала проводити за комп'ютером (чи іншим гаджетом), навчаючись за е-підручником?», %

Майже третина п'ятикласників щодня проводить за комп'ютером (чи іншим гаджетом) 1-2 години. Кожний п'ятий – понад чотири години (діаграма 27).

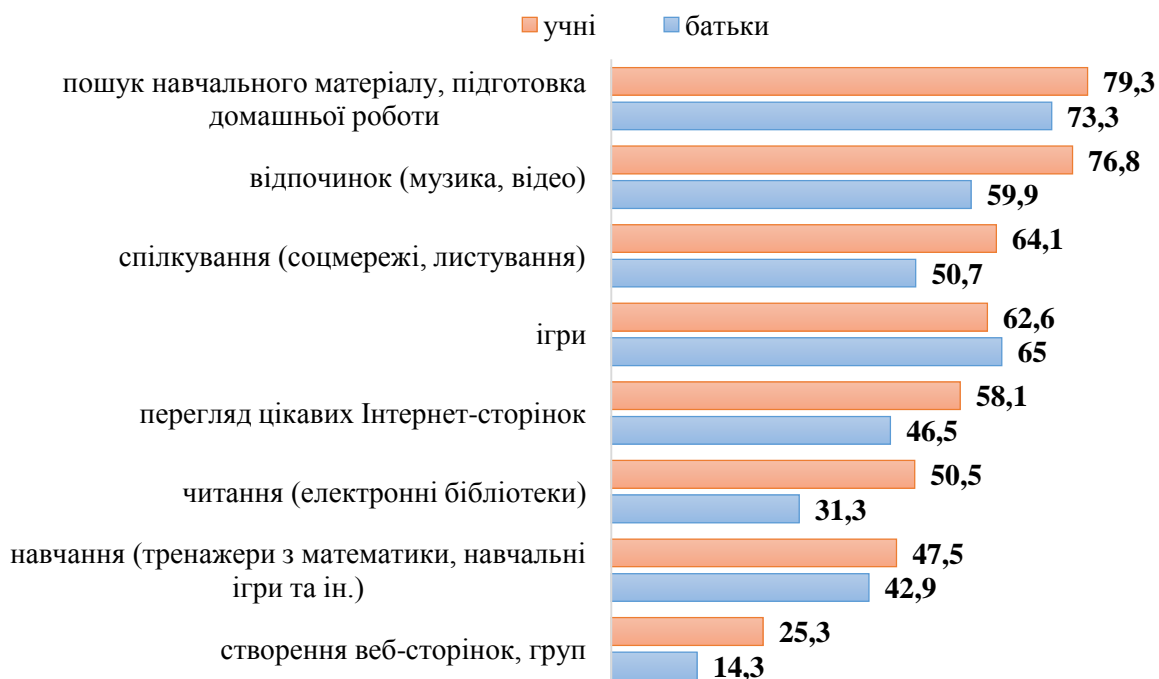
Діаграма 27. Розподіл відповідей респондентів на запитання: «Скільки часу щодня Ваша дитина перебуває за комп'ютером (чи іншим гаджетом)?», %

П'ятикласники використовують комп'ютер (чи інші гаджети) переважно для пошуку навчального матеріалу, підготовки домашньої роботи (79,9% учні; 73,3% батьки), відпочинку (музика, відео) (76,8% учні; 59,9% батьки), спілкування (соцмережі, листування) (64,1% і 50,7% відповідно), ігор (62,6% і 65,0% відповідно), перегляду цікавих Інтернет-сторінок (58,1% і 46,5% відповідно) (діаграма 28). Відповідаючи на відкриту частину запитання, батьки додали, що їхні діти використовують комп'ютер для ведення інтернет-блогу,

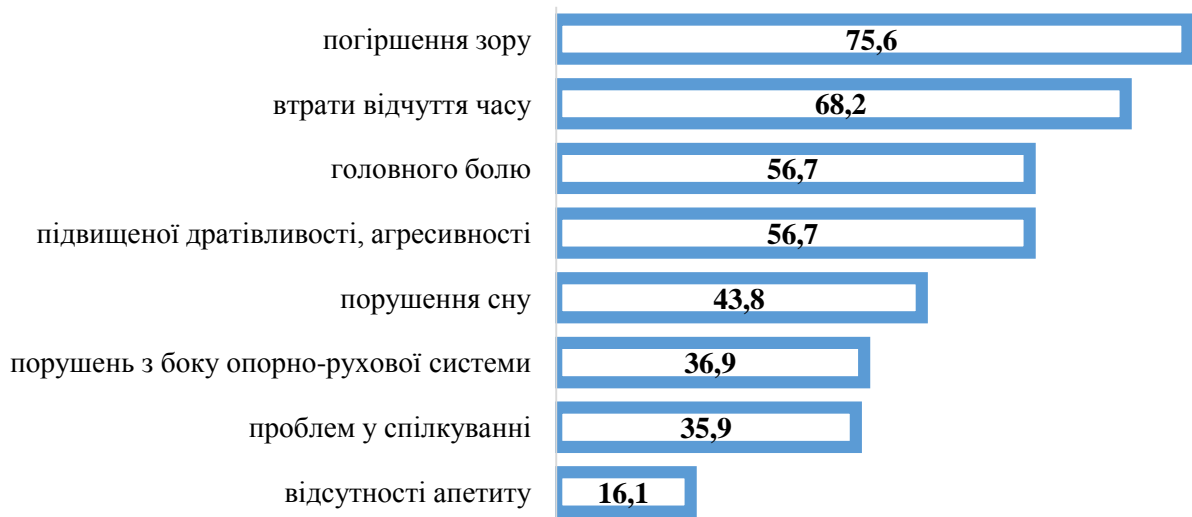
ведення каналу та перегляду майстер-класів у YouTube, перегляду мультфільмів, кінофільмів.

Діаграма 28. Розподіл відповідей респондентів на запитання: «Чи знаєте Ви, навіщо Ваша дитина переважно використовує комп'ютер (чи інший гаджет)?», %

При спробі дізнатися, чи відомі батькам наслідки надмірного перебування за комп'ютером (чи іншим гаджетом), з'ясувалося, що вони недостатньо поінформовані з цього питання й переважна більшість респондентів основними загрозами вважає погіршення зору (75,6%), можливість втрати відчуття часу (68,2%) та головний біль (56,7%) (діаграма 29). Також 56,7% батьків зазначає можливість появи підвищеної роздратованості, агресії. Майже половина знає про те, що це може призвести до порушення сну (43,8%). Респонденти менш обізнані з такими проявами надмірного перебування за комп'ютером, як: порушення з боку опорно-рухової системи (36,9%), проблеми у спілкуванні (35,9%), відсутність апетиту (16,1%).

Діаграма 29. Розподіл відповідей батьків на запитання: «На Вашу думку, чи може надмірне перебування дитини за комп'ютером (чи іншим гаджетом) призвести до?», %

Батьки відмітили наявність проявів та ситуацій, які можуть бути першими ознаками формування комп'ютерної залежності, зокрема – це перебування за комп'ютером більше часу, ніж говорить батькам (49,8%); погіршення настрою, коли немає доступу до комп'ютера (43,8%); споживання їжі перед комп'ютером (31,1%); конфлікти з батьками через комп'ютер (31,1%) (діаграма 30).

Діаграма 30. Розподіл відповідей батьків на запитання: «Чи помічали Ви за дитиною наступне?», %

